

Тема 4. Калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) в агропромисловому виробництві

Питання до розгляду:

1. Суть та принципи калькулювання собівартості продукції.
2. Види собівартості продукції та методи її калькулювання.
3. Облік витрат та калькулювання собівартості робіт і послуг допоміжного виробництва, робіт машинно-тракторного парку.

Питання 1. Суть та принципи калькулювання собівартості продукції.

Нормативно-правове забезпечення:

- Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств

№ 132 від 18.05.2001 р.

<http://www.uazakon.com/big/text1528/pg1.htm>

Сутність калькулювання

Калькулюванням називають обчислення собівартості одиниці готової продукції, робіт та послуг

Об'єкт калькуляції – вид продукції, робіт, послуг, виробництво, програма, замовлення тощо, собівартість яких визначають

Калькуляційна одиниця – одиниця вимірювання окремих видів продукції (робіт, послуг), собівартість яких визначається

Собівартість - це виражена у грошовому вимірнику величина ресурсів, використаних на виробництво продукції.

Відхилення фактичної собівартості виробленої готової продукції від ціни її оприбуткування протягом звітного періоду називають **калькуляційними різницями**.

Основними принципами калькулювання є:

- 1) науково-обґрунтована система класифікації витрат підприємства;
- 2) визначення об'єктів обліку витрат, об'єктів калькулювання і калькуляційних одиниць;
- 3) вибір методу розподілу накладних витрат;
- 4) розмежування витрат між звітними періодами;
- 5) розмежування поточних витрат на виробництво і капітальних вкладень (інвестицій);
- 6) вибір методу обліку витрат і калькування собівартості.

Питання 2. Види собівартості продукції та методи її калькулювання

Види собівартості

Класифікація методів калькулювання собівартості продукції

*Змішане калькулювання (характерне для зарубіжних облікових систем) передбачає врахування прямих витрат за фактичними даними, а непрямих (накладних) – за плановим коефіцієнтом розподілу (як правило, середньорічним).

Методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції

Традиційні методи		Варіанти обліку		Запозичені методи	
1. Позамовний	2. Попередільний	Безнапівфабрикатний	Напівфабрикатний	1. Стандарт-кост	2. Директ-костинг
<u>3. Нормативний</u>	4. Простий (прямий)			3. Абсорбшен-костинг	4. Верибл-костинг
5. Знеособлений (котловий)	6. Попроцесний			5. Система “точно в зазначений термін” (JIT)	6. ABC-метод
7. Повиробничий	8. Групово-виробничий			7. Метод ФВА	8. Таргет-костинг (цільове калькулювання)
9. Поопераційний				9. Кайзен-костинг	

Характеристика методів обліку витрат та калькулювання собівартості

Метод	Характеристика методу	Калькуляційна одиниця	Розподіл витрат
<i>Калькулювання за повними витратами (абсорбшен-костинг)</i>			
Позамовний (калькулювання за замовленнями)	обчислення собівартості продукції на основі обліку витрат з кожного індивідуального виробу або окремої партії виробів, об'єднаних одним замовленням	Окреме замовлення	Прямі витрати матеріалів та заробітної плати відносять на конкретне замовлення, накладні витрати розподіляють між замовленнями на підставі нормативних ставок пропорційно до фактичного обсягу встановленої бази розподілу. Списання накладних витрат здійснюється за нормативними ставками, визначеними заздалегідь виходячи з бюджетної (планової) суми таких витрат та бази їх розподілу, зумовлює можливі відхилення фактичних накладних витрат від розподілених (недорозподілені або зайворозподілені витрати)
Попроцесний (калькулювання за процесами)	облік і визначення собівартості продукції на основі групування витрат у межах окремих процесів або стадій виробництва	Одиниця готової продукції на окремій стадії виробництва та напівфабрикату	Собівартість готової продукції = Витрати звітного періоду + (незавершене виробництво на початок періоду – незавершене виробництво на кінець періоду). Повний розподіл та віднесення на собівартість продукції всіх виробничих накладних витрат.

Тема 4. Калькулювання виробничої

- собівартості продукції (робіт, послуг) в агропромисловому виробництві

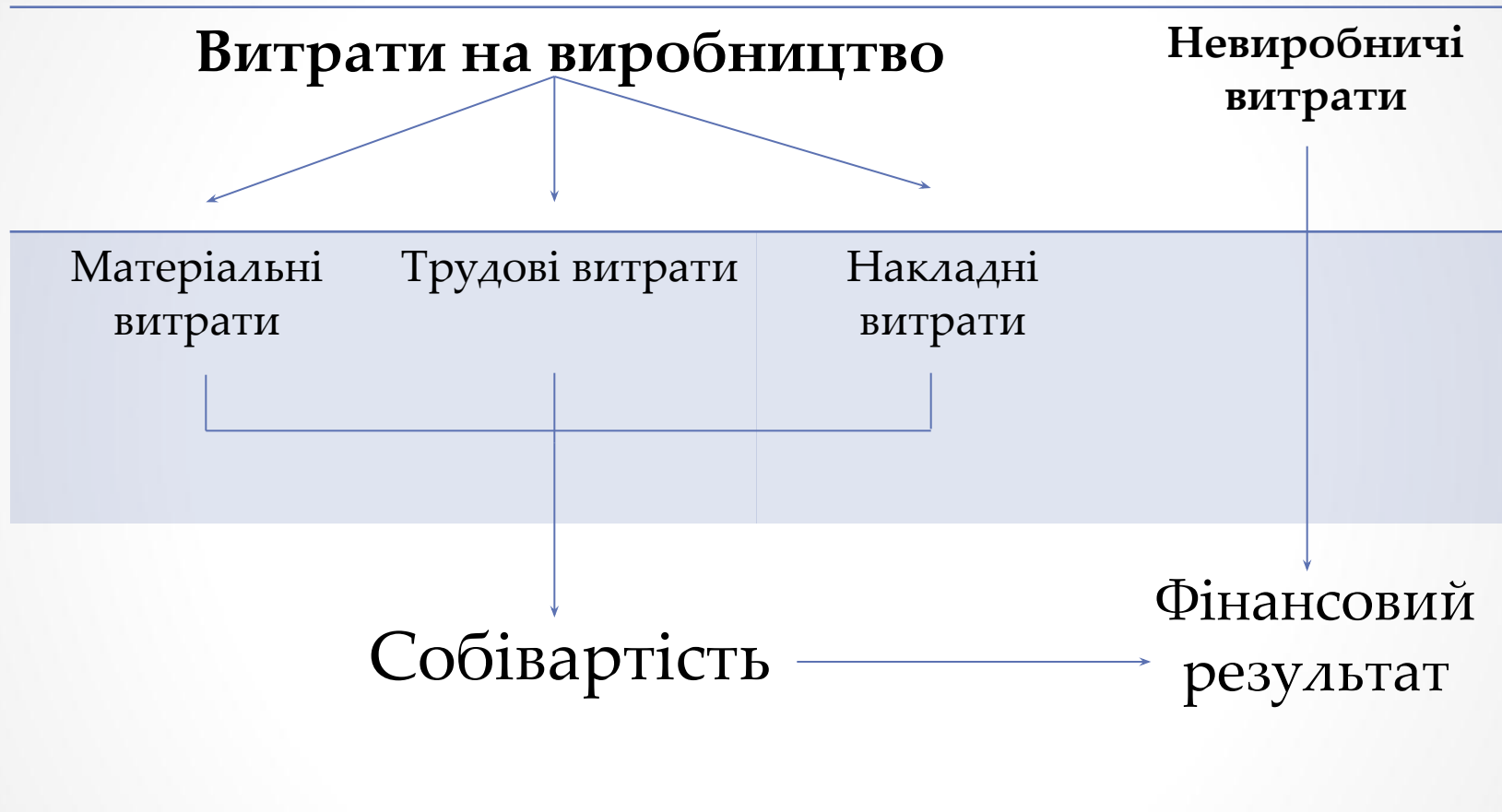
Продовження таблиці

Метод	Характеристика методу	Об'єкт обліку	Розподіл витрат
<i>Калькулювання з поділом витрат на постійні та змінні "директ-костинг"</i>			
Простий директ-костинг	базується на використанні в обліку лише даних про змінні виробничі витрати	Одиниці готової продукції, замовлення, послуги	постійні виробничі накладні витрати розглядають як витрати періоду і списують за рахунок фінансового результату звітного періоду, тому в собівартість готової продукції і незавершеного виробництва вони не включаються. Дозволяє в системному порядку визначати маржинальний доход, за рахунок якого покриваються всі постійні витрати та створюється прибуток
Розвинутий директ-костинг (верібл-костинг)	передбачає включення до собівартості всіх змінних витрат (виробничих, адміністративних, збутових)		
<i>Калькулювання за нормативами "стандарт-кост", "нормативний метод"</i>			
«Стандарт-кост»	1) науково обґрунтоване попереднє нормування витрат; 2) роздільний облік витрат за нормативами та відхилень від нормативів; 3) періодичний перегляд нормативів при зміні умов виробництва; 4) калькулювання собівартості продукції за нормативними і фактичними витратами; 5) систематичний контроль і аналіз відхилень від нормативів за їх видами, місцями виникнення, причинами; оперативне реагування на відхилення.	Одиниці готової продукції, замовлення, послуги	Не передбачає аналітичного обліку витрат за об'єктами калькуляції. Витрати в межах стандартів обліковують на єдиному рахунку і лише для обліку відхилень від стандартів передбачають окремі рахунки, які у кінці звітного періоду закривають у більшості випадків рахунком «Собівартість реалізації».

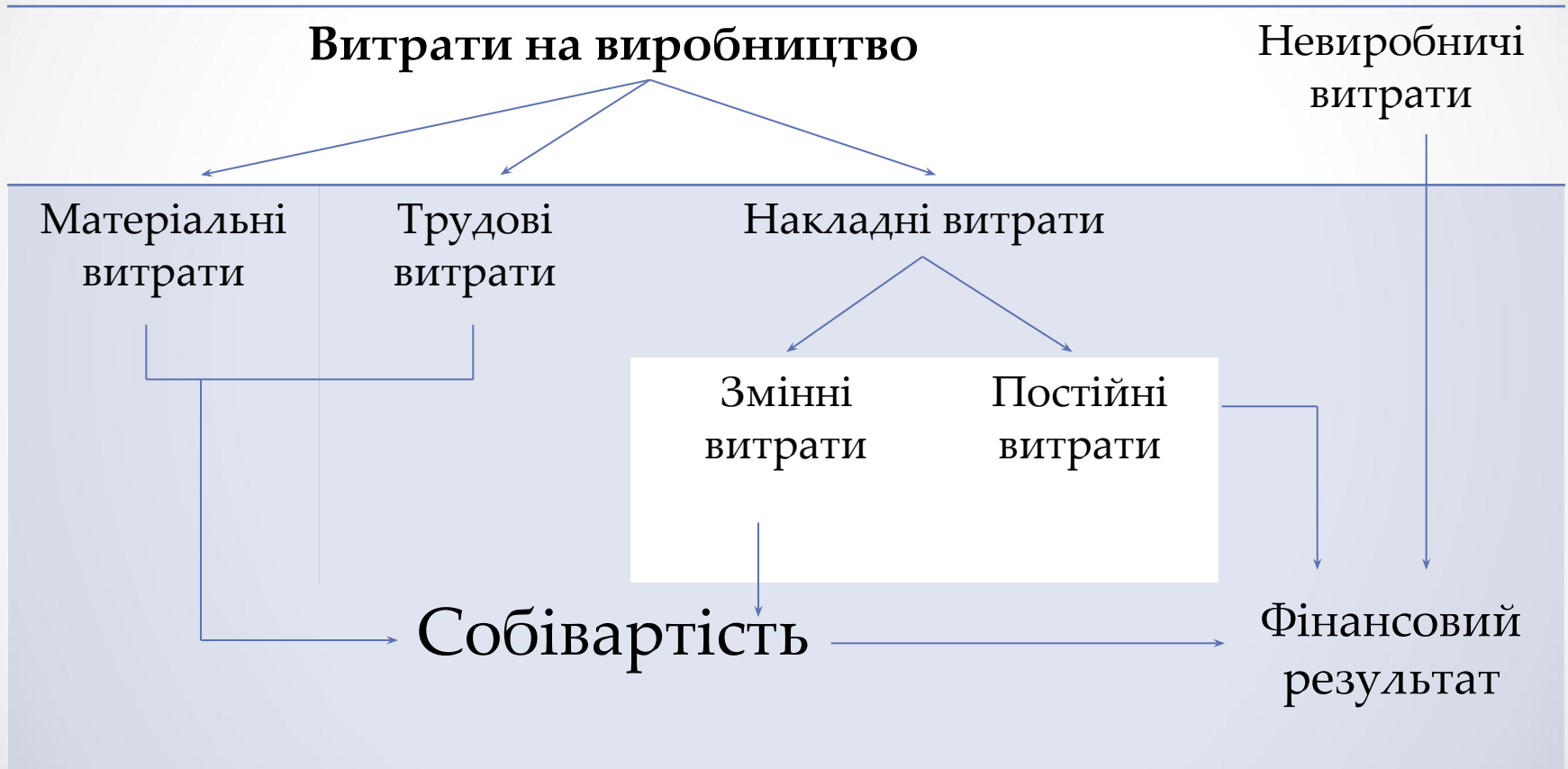
Продовження таблиці

Метод	Характеристика методу	Об'єкт обліку	Розподіл витрат
Нормативний метод	Передбачає детальний аналітичний облік у розрізі об'єктів віднесення витрат за трьома складовими: за нормами, зміни норм, відхилення від норм. Основна мета системи нормативного обліку полягає в тому, щоб полегшити контроль за витратами шляхом порівняння фактичних витрат з нормативними.	Одиниця готової продукції, замовлення, послуги	Нормативи виробничих накладних витрат залежать від обсягу виробництва і визначаються як нормативна ставка на одиницю бази розподілу цих витрат. Фактична собівартість виготовленої продукції визначається за такою методикою, як алгебраїчна сума нормативної собівартості, відхилення за рахунок зміни норм та відхилення фактичних витрат від нормативних.

Калькулювання собівартості продукції з *повним розподілом витрат*

Калькулювання собівартості продукції за змінними витратами

Послідовність визначення собівартості продукції

1. Розподіл за призначенням витрат на утримання основних засобів на об'єкти планування та обліку витрат.
2. Обчислення с-в продукції, робіт та послуг допоміжних та підсобних промислових виробництв.
3. Розподіл витрат на зрошення, осушення земель, списання послуг бджільництва із запилення с.г. культур.
4. Розподіл загальновиробничих витрат.
5. Визначення загальної суми виробничих витрат за об'єктами планування та обліку.
6. Обчислення собівартості продукції рослинництва.
7. Розподіл витрат на утримання кормоцехів.
8. Визначення собівартості продукції тваринництва.
9. Визначення собівартості живої маси тварин на вирощуванні і відгодівлі.
10. Визначення собівартості продукції підсобних промислових виробництв з переробки с.г. продукції.

Особливість калькулювання собівартості при отриманні двох видів продукції з одного об'єкта обліку

Основна продукція	Супутня (побічна) продукція	Суміжна продукція
 <p>Продукція, для одержання якої організовано виробництво</p>	 <p>Продукція, яку одержують паралельно з основною в одному технологічному процесі, але яка не є основною</p>	 <p>В тому випадку, коли виробництва дають одночасно два і більше видів основної продукції. Такі виробництва називають комплексними, а продукцію – суміжною, або спряженою.</p>
<p>Собівартість одиниці продукції визначають діленням загальної суми витрат на кількість виготовленої продукції у натуральних вимірниках</p>	<p>Оцінюється за цінами можливого використання або реалізації і не калькулюється, а на її вартість зменшуються витрати на основну продукцію</p>	<p><u>Методи розподілу витрат:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – за коефіцієнтами, рекомендованими відповідними галузевими міністерствами (всі види продукції перераховуються в умовну за встановленим співвідношенням); – за попередньо встановленим відсотковим співвідношенням витрат на окремі види продукції; – пропорційно вартості продукції за цінами реалізації; – пропорційно вартості продукції за нормативною собівартістю; – пропорційно вмісту в продукції корисних речовин

Питання 3. Облік витрат та калькулювання собівартості робіт і послуг допоміжного виробництва, робіт машинно-тракторного парку

Характеристика допоміжних виробництв

Допоміжні виробництва виконують роботи і надають послуги рослинництву, тваринництву, промисловим виробництвам та обслуговуючим господарствам.

Особливість: виробляють продукцію, виконують роботи для основних галузей, мають значну питому вагу витрат до розподілу

Поділяються:

1. Автомобільний транспорт
2. Гужовий транспорт
3. Енергетичні виробництва
  - 3.1 Газопостачання
  - 3.2 Теплопостачання
  - 3.3 Електропостачання
  - 3.4 Холодопостачання
4. Водопостачання
5. Ремонтні виробництва
6. Утримання і експлуатація машино-тракторного парку, комбайнів та інших самохідних машин

Завдання обліку допоміжних виробництв

1. Забезпечення достовірного обліку виконаних робіт в цілому та по кожній галузі с.г. виробництва.
2. Облік витрат в розрізі видів виробництв по окремих господарствах та галузях.
3. Калькулювання фактичної собівартості одиниці виконаної роботи.
4. Контроль затрат виробництва та їх економії.
5. Розподіл витрат по відповідних галузях виробництва та об'єктах обліку у відповідності до кількості виконаних робіт та наданих послуг.

Характеристика рахунку 234

<i>Дебет</i>	<i>234 “Допоміжні виробництва”</i>	<i>Кредит</i>
	234.1 “Ремонтні виробництва” 234.2 “Автомобільний транспорт” 234.3 “Енергетичні виробництва” 234.4 “Водопостачання” 234.5 “Гужовий транспорт”	
Прямі витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням робіт та наданням послуг; Непрямі, пов'язані з організацією і управлінням допоміжними виробництвами за статтями калькулювання		Вартість виконаних робіт та наданих послуг
Сальдо на кінець року – вартість незавершеного виробництва		

Облік ремонтних виробництв 234.1 “Ремонтні виробництва”

<i>Дебет</i>	<i>234.1 “Ремонтні виробництва”</i>	<i>Кредит</i>	
<p>Облік витрат ремонтно-механічних майстерень на ремонт виробничого обладнання, машин, транспортних засобів, модернізацію устаткування, техобслуговування, виготовлення запчастин, інструментів та інших виробів Об’єктом обліку витрат є замовлення на ремонт складових машин (тракторів, комбайнів, автомобілів) групи сільськогосподарських знарядь (борін, культиваторів, та ін.), обладнання для тваринницьких ферм та об’єктів інших галузей.</p>			
Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Кт рахунків)	Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Дт рахунків)
Прямі: Паливо (обкатка машин і промивання деталей)	203	Списання витрат після закінчення ремонту за об’єктами обліку	23
Будівельні матеріали	205		914
Запасні частини	207		92
МШП	22		93
Роботи та послуги	63, 68		
Витрати на оплату праці (працівників зайнятим ремонтом машин)	661		
Відрахування на соціальні заходи	65		
Цехові витрати розподілені	234.1		
<p>Після закінчення ремонту витрати відображають у Журналі обліку робіт і витрат у ремонтній майстерні (ф. ЖН - 3)</p>			

продовження

Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Кт рахунків)	Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Дт рахунків)
Непрямі (цехові) витрати: Матеріальні витрати (витрати на ремонт майстерні та її обладнання)	20, 22	Розподіл витрат пропорційно до оплати праці, нарахованої безпосередньо за ремонти на основі <i>Відомості розподілу цехових витрат</i>	234.1
Електроенергія, вода, газ	631		
Витрати на оплату праці завідувача реммайстерні, інженера, механіка	661		
Відрахування на соціальні заходи	65		
Амортизація	13		
Інші витрати: страхові платежі			
-Витрати на відрядження	65		
- плата за пожежну охорону, послуги зв'язку, інша охорона	372 68		

Первинний та зведений облік виконаних робіт ремонтними майстернями

- I. Визначення дефекту машин та обладнання – Відомість дефектів на ремонт машин (ф. № ВЗСГ-6) у 2-х прим. 1- в ремонтну майстерню, 2- завскладом для видачі запчастин або Замовлення на ремонт (ф. МШ-3) або Замовлення на ремонт (ф. МШ-3)

- II. Видача запчастин – Лімітно-забірні картки, Накладні Нарахування о/п – Наряд на відрядну роботу (ф. № ПСГ-5), Табель обліку робочого часу (ф. № ПСГ-1),

- III. Визначення фактичної вартості виконаної роботи за кожним об'єктом (бухгалтерія) – Журнал обліку робіт і витрат у ремонтній майстерні (ф. №ЖН-3)

- IV. В кінці місяця витрати підсумовують, підсумки переносять у Виробничий звіт по промислових, допоміжних та інших виробництвах та витратах (ф. № 5.6 с.-г.)

Облік утримання та експлуатації автотранспорту

234.2 “Автомобільний транспорт”

<i>Дебет</i>	<i>234.2 “Автомобільний транспорт”</i>	<i>Кредит</i>	
<p>Облік витрат вантажного, пасажирського автотранспорту та автомобілів спеціального призначення. Об'єктами обліку витрат є: при роботі вантажного автотранспорту – виконанні роботи <i>у тонно-кілометрах</i> перевезеного багажу, пасажирського та спецтранспорту – у <i>машино-днях</i> роботи транспорту.</p>			
Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Кт рахунків)	Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Дт рахунків)
Паливно-мастильні матеріали	203	Списання витрат за споживачами послуг пропорційно до обсягу робіт у тонно-кілометрах та машино-днях за фактичною собівартістю на підставі Накопичувальної відомості обліку роботи вантажного автотранспорту	23
МШП	22		91
Витрати на оплату праці водіїв (<i>не відносять о/п вантажників та експедиторів – списують на вартість продукції, реалізації</i>)	661		92
Відрахування на соціальні заходи	65		93
Амортизація (автомобілів та гаражів)	13	Вартість відпрацьованого мастила, спрацьованої автогуми та запасних частин, металобрухту	20
Інші витрати:		Утримання із з/п водія за перевитрату ПММ	661
страхові платежі	65		
витрати на відрядження	372		
плата за пожежну охорону, плату за в'язку, кінна охорона	68		

• собівартості продукції (робіт, послуг) в агропромисловому виробництві

Первинний та зведений облік використання вантажного автотранспорту

Вид / послідовність робіт	Вид / форма документа
Перед початком виконання робіт вантажним автотранспортом	<u>Подорожній лист вантажного автомобіля</u> (видається на 1 день, зміну).
Після виконання робіт дані із подорожніх листів (з доданими до них документів, що підтверджують перевезення вантажів)	<u>Накопичувальна відомість обліку роботи вантажного автотранспорту (ф. № ЖН-6).</u> Наприкінці місяця у накопичувальній відомості підводять підсумки витрат та виконаної роботи автотранспорту, при потребі складають зведену відомість за тією ж формою.
Наприкінці місяця підводять підсумки та відображають постатейно витрати автотранспорту	<u>Виробничий звіт по промислових, допоміжних та інших виробництвах та витратах (ф. № 5.6 с.-г.).</u> Записи здійснюються окремо за видами автотранспорту. Облік виконаних робіт у виробничому звіті ведеться також у тонно-кілометрах та оцінці за плановою собівартістю їх по вантажному автотранспорту та в кілометрах пробігу та за плановою собівартістю по пасажирському автотранспорту. Планова собівартість робіт вантажного автотранспорту на кінець року доводиться до фактичної.
В кінці місяця дані виробничого звіту переносять	<u>Журнал-ордер N 5 Журнал-ордер N 5 В с.-г.</u>

Калькулювання собівартості послуг вантажного автотранспорту

Калькуляційною одиницею по вантажному автомобілю є **тонно-кілометр**, пасажирському та спецтранспорту – **машино-день**

Фактичну собівартість тонно-кілометра та машино-дня розраховують в кінці року шляхом ділення всіх зарахованих витрат на загальну кількість тонно-кілометрів, виконаних вантажними автомобілями та машино-днів, виконаних пасажирським та спецтранспортом за винятком витрат перевезення для потреб автотранспорту.

Облік утримання та експлуатації гужового транспорту

234.5 “Гужовий транспорт”

Дебет		234.5 “Гужовий транспорт”		Кредит	
Облік витрат використання та утримання робочої худоби (воли, коні та ін.) за винятком витрат на утримання молодняка. Об'єктом обліку є виконанні роботи у коне-днях . <u>Сальдо не має.</u>					
Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Кт рахунків)	Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Дт рахунків)		
Засоби захисту тварин	20	Вартість приплоду від робочих коней в оцінці за справедливою вартістю	21		
Покупні корми та власні корми	208	Вартість гною, шерсті-линьки та волосся за справедливою вартістю	208, 231		
МШП	22	Вартість виконаних робіт робочими кіньми розподіляють щомісяця за споживачами, враховуючи собівартість робочого дня пропорційно до кількості відпрацьованих робочих днів.	23, 91, 92, 93		
Витрати на оплату праці конюхів	661				
Відрахування на соціальні заходи	65				
Амортизація основних засобів	13				
Інші витрати: - страхові платежі - витрати на відрядження - плата за пожежну охорону, послуги зв'язку, інша охорона	65 372 68				

Первинний та зведений облік використання гужового транспорту

Вид / послідовність робіт	Вид / форма документа
Відображають обсяг роботи, виконаної робочою худобою 	Обліковий лист праці та виконаних робіт (ф. № ПСГ-2). Відображають назву робіт за відповідне число, відпрацьований час, обсяг виконаної роботи та нараховану суму оплати праці. За кожним видом робіт записують одиницю виміру, норму виробітку і розцінку. Кількість відпрацьованих коне-днів наводиться в останньому рядку за кожним видом робіт, які здійснювались з допомогою коней
Загальна кількість відпрацьованих за місяць коне(воло)-днів та їх розподіл за споживачами 	Звіт про використання робочих коней (довільної форми), який складає старший конюх або бригадир
Наприкінці місяця підводять підсумки та відображають постатейно витрати	Виробничий звіт по промислових, допоміжних та інших виробництвах та витратах (ф. № 5.6 с.-г.). Записи здійснюються окремо за видами тварин. Облік виконаних робіт у виробничому звіті ведеться також у коне-днях. Планова собівартість на кінець року доводиться до фактичної.
В кінці місяця дані виробничого звіту переносять	Журнал-ордер N 5 В с.-г.

- Тема 4. Калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) в агропромисловому виробництві

Методика калькулювання виконаних робіт живою ТЯГЛОВОЮ СИЛОЮ

!!! Одиницею роботи гужового транспорту вважається **ОДИН робочий день** незалежно від видів робочої худоби

Калькуляційна одинаця	Методика розрахунку
Собівартість 1 робочого дня	$\underline{C = (B - ВПП) : К/д.}$ <p>де С – собівартість 1 робочого дня В – витрати на утримання робочої худоби ВПП – вартість побічної продукції (приплід, гній) К/д – кількість відпрацьованих робочих днів (без днів роботи на самообслуговуванні)</p>
Собівартість 1 голови приплоду	Собівартість 1 голови приплоду прирівнюється до 60 кормо-днів утримання 1 голови дорослої робочої худоби
Собівартість 1 кормо-дня (для оцінки вартості приплоду)	$C = B : Кд,$ <p>де С – собівартість 1 кормо-дня Кд – кількість кормо-днів утримання</p>

Облік витрат енергетичних виробництв 234.3 “Енергетичні виробництва”

<i>Дебет</i>	<i>234.3 “Енергетичні виробництва”</i>	<i>Кредит</i>	
<p>Облік витрат на електро-, тепло - і газопостачання, експлуатацію холодильного обладнання. Витрати, пов'язані з обслуговуванням, експлуатацією і ремонтом енергетичного господарства, а також витрати на передавання вироблюваної енергії споживачам (утримання і ремонт електромереж, паропроводів).</p>			
Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Кт рахунків)	Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Дт рахунків)
Паливо	203	<p>Списання щомісяця вартості енергії за собівартістю одиниці на рахунки споживачів електроенергії за кількістю енергії (електричної і теплової), холоду, пару, стисненого повітря тощо, відпущених у відповідних одиницях виміру споживачам на виробничі, господарські, побутові потреби і стороннім організаціям</p> <p style="color: blue;">Звіт про використання електроенергії (ф. № 127)</p>	
Будівельні матеріали	205		
Запасні частини	207		
МШП	22		
Роботи та послуги	63,68		
Витрати на оплату праці (інженерно-технічних працівників)	661		
Відрахування на соціальні заходи	65		
Енергія (вироблена та отримана зі сторони)	234,3, 63		
Амортизація	13		
Інші витрати	65,68		

!!! Не відносять на витрати галузі:

1. Витрати на експлуатацію електростанцій (електрогенераторів), змонтованих з доїльними, стригальними, зварювальними й іншими агрегатами
2. Витрати котельного обладнання, не з'єданого із центральною котельнею і використовуваного для обігрівання приміщення, включають в основні витрати відповідних підрозділів
3. Витрати на холодильне обладнання, що використовується безпосередньо при виробництві продукції (охолодження продукції на потокових лініях, молока на фермах та ін.), включають до собівартості продукції

Первинний та зведений облік енергетичних виробництв

Вид / послідовність робіт	Вид / форма документа
Облік використаного газу	Звіт про використання газу
Облік використаної води	Звіт про використання води
Облік використаної електричної енергії	Звіт про використання електроенергії (ф. № 127)
Облік зберігання продукції в холодильниках	Журнал обліку руху та зберігання продукції в холодильних камерах і спеціальних сховищах

Методика калькулювання собівартості продукції енергетичних виробництв та водопостачання

Фактична собівартість продукції, робіт та послуг енергетичних виробництв визначається **щомісяця** і за цією оцінкою відноситься на споживачів. Послуги, надані одним допоміжним виробництвом іншому, оцінюються за плановою собівартістю і не коригуються.

Вид виробництва	Калькуляційна одиниця	Методика калькулювання й розподіл витрат на відповідні галузі
Газопостачання - газ. балони	1 куб. метр. 1 кілограм газу	Витрати на газопостачання, включаючи вартість придбаного газу, поділити на його кількість. Відноситься на споживачів відповідно кількості відпущеного кожному виробництву газу.
Теплоенергія	10 ГКал	Ділення суми витрат на виробництво, придбання та передачу споживачам теплоенергії на її загальну кількість без врахування енергії, що використана на власні потреби котельні, та витрат її в мережі. Собівартість теплоенергії відноситься щомісяця на користувачів виходячи з її кількості, спожитої кожним з них.
Електроенергія	10 кіловат-годин	Всі витрати, пов'язані з її виробництвом на власних електростанціях, вартість електроенергії, одержаної із загальної мережі, і витрати на утримання електрогосподарства поділити на загальну кількість спожитої електроенергії без урахування електроенергії, використаної електрогосподарством. Собівартість електроенергії щомісяця списується на споживачів виходячи з її кількості, відпущеної кожному з них. Витрати на утримання електрогенераторів, змонтованих з доїльними, стригальними, зварювальними та іншими агрегатами, відносять безпосередньо на відповідні виробництва.

Тема 4. Калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт,

послуг) в агропромисловому виробництві

Продовження таблиці

Вид виробництва	Калькуляційна одиниця	Методика калькулювання й розподіл витрат на відповідні галузі
Холодильні установки	Центнеро-дні зберігання	Фактичну собівартість послуг холодильних камер відноситься на споживачів, збільшення собівартості продукції, що зберігається або на витрати збуту.
Калькулювання собівартості послуг водопостачання		
Водопостачання	1 куб. метр води	<p>Витрати на водопостачання (витрати на утримання водокачки, вартість води, одержаної зі сторони, витрати на утримання внутрігосподарської водорозподільної мережі тощо) діляться на загальну кількість використаної води.</p> <p>Щомісяця собівартість її відноситься на споживачів виходячи з її кількості, відпущеної кожному з них.</p> <p>Витрати на утримання насосних установок, які обслуговують поля, ферми, ставки, пасовища, відносяться на витрати відповідного об'єкту чи на загальновиробничі витрати.</p>

Облік витрат на утримання та експлуатацію машинно-тракторного парку

Д-т   235 “Утримання й експлуатація машино-тракторного парку, комбайнів та інших самохідних машин”   *К-т*

2351 “Утримання і експлуатація машино-тракторного парку”

2352 “Утримання і експлуатація комбайнів та інших самохідних машин”

Витрати на утримання і експлуатацію тракторів, комбайнів, інших самохідних, причіпних, начіпних с-г машин і знарядь для обробітку ґрунту, вирощування й збирання врожаю. **Об’єкт обліку** – виконанні роботи у 1 ет. га та 1 т/км.

Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Кт рахунків)	Стаття витрат/ вид витрат	Коррахунок (Дт рахунків)
Паливо	203	Протягом року – планова вартість транспортних робіт – по відповідними споживачами	23,91,92,93
Будівельні матеріали	205		
Запасні частини	207		
МШП	22	В кінці року нерозподілену частину витрат розподіляють між окремими культурами	
Амортизація	13	Окремо виділяють витрати на транспортні роботи тракторів. Ділення суми витрат, що залишилися, на обсяг транспортних робіт тракторів за рік	235.1, 235.2, 91
Інші витрати	65, 372, 68		

Первинний та зведений облік роботи тракторів, комбайнів та інших самохідних машин

Вид / послідовність робіт	Вид / форма документа
1. Облік роботи тракторів, комбайнів та інших самохідних машин	Обліковий лист тракториста-машиніста (ф. №ПСГ-3) (розрахований на 15 змін)
2. Узагальнення інформації з ф. №ПСГ-3 бухгалтерією (через 10-15 днів) та визначають річний обсяг робіт в умовних еталонних га. За марками тракторів і видами робіт	Накопичувальна відомість обліку використання машинно-тракторного парку (ф. №ЖН-5); Журнал обліку робіт і витрат (ф. №ЖН-4)
3. Узагальнення інформації по ф. №ЖН-5 та ф. №ЖН-4	Звіт про витрати та вихід продукції інших виробництв (ф. №5.6 с-г)

Розрахунок умовних еталонних гектар (ум. ет. га):

Множення кількості виконаних змінних норм виробітку трактора певної марки на його змінний еталонний виробіток.

Змінний еталонний виробіток трактора – множення коефіцієнта

перерахунку в умовні еталонні га. на кількість виконаних нормозмін

Тема 4. Калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт,

послуг) в агропромисловому виробництві

Питання для самоперевірки:

1. Що таке калькулювання?
2. Що таке об'єкт калькулювання?
3. Що являє собою калькуляційна одиниця?
4. Поясніть сутність поняття «собівартість».
5. В чому різниця між виробничою та повною собівартістю?
6. Характеристика допоміжного виробництва та його види.